

(0/38)

LA CAMPANA DE GRACIA

DONARA AL MENOS UNA BATALLADA CADA SENMANA

CADA NÚMERO 5 CÉNTIMS PER TOT ESPANYA
NÚMEROS ATRASSATS: DOBLE PREU

ANTONI LÓPEZ, EDITOR

(Antiga casa I. López Bernagosi)

ADMINISTRACIÓ Y REDACCIÓ: LLIBRERIA ESPANYOLA, RAMBLA DEL MITJ. NÚM. 20, BOTIGA
BARCELONAPREU DE SUSCRIPCIÓ: Fora de Barcelona cada trimestre Espanya pessetas 1'50—Cuba, Puerto Rico
y Extranjer, 2'50

Dos aconteixements

¿Se tracta del centenari
de 'n Víctor Hugo? Pues res:
com si li diguessin Llucia,
Espanya fa 'l desentés.

¿Sa Santitat Lleó XIII
celebra 'l seu jubileu?
Sachs de diners cap à Roma
y festas per tot arreu.

EL debat sobre 'ls successos de Barcelona es la nota parlamentaria de la setmana; y una nota, per cert, borrosa y esguerrada. Ja va espifiarla el Doctor Robert al iniciar la discussió:

per treure de la capseta aquell discurs de guayaba, no calia empordre 'l viatge á Madrid. Pitjor va ferho encare 'l ministre de la Gobernació, donant mostra del seu desconeixement absolut del problema social.

Els oradors successius han anat entretenintse per les ramas. Com que l'únic que s'ha discutit ab empenyo es si 'l govern estava ó no previngut per afrontar aquells successos, y si va esguerrallar ó no mantenint á 'n en Socías en el govern de la província fins á la vigília del mateixos. Del tal Socías se n'han dit molts... y encare s'han quedat curts.

Fins en Doménech, aquell diputat que, segons *La Renaixensa*, pensa y no parla, va rompre á garlar,

esbatussantse ab en Dato, per no haver mantingut las promeses que al pujar els conservadors al poder havían fet als regionalistes. En Dato's va ventar las moscas, quedant perfectament demostrat que si 'ls regionalistes van sortir del ou, sigué per obra de la lloca conservadora... la qual després, al veure que no li agrafian el favor, va fer tot lo possible per aixalarlos.

En Russinyol va cantar las ditzas y venturas que disfrutan els treballadors de la seva fàbrica y de totes las de la conca del Ter en general, convertida en una espècie de Paradís de la filatura. Jo no sé com podent estar allí tant bé, hi ha qui sufriix en el resto de Catalunya.

La part més amena del debat correspon á 'n en Romero Robledo, que ab tota la barra va sortir á la defensa dels abusos del capitalisme. Els treballadors no tenen per qué desesperar-se; si 'ls explotan s'ho han de pendre ab paciencia, pensant que després de aquesta vida transitoria n'hi ha un' altra, ahont si han sigut bons minyons, trobarán la deguda recompensa. Fan, doncs, molt mal en rebelarse contra la seva sort, ja que si aquí al mon son parias y explotats, tan bon punt se morin, al cel serán burgesos. De manera que si bé ho meditan, res els interessa tant com l'empedre lo més prompte possible l'etern viatje, prenen bitllet en l'estació de la fam ó fentse despatxar per un mauser.

Competeix en amenitat y bona sombra ab el discurs del llorençantequererà l'pronunciatió pèr en Peris Mencheta, l'qual té una gracia cómica que se li desborda per tots els poros fins quan se proposa parlar en serio. ¡Y quin tip de riure s'hi varen fer els diputats! Fins els massers havien de fer no pochs esforços perque no 'ls hi caygués la porra! Es probable que hasta algun banch s' hagi esquerdat de riure.

Y no 's pensin, el Ché del *Noticiero* per posar reuymes als mals d'Espanya proposa *nada menor* que la dictadura militar. ¡Llóstima—dieu—que no hi hagi avuy un O'Donnell ó un Narváez.

Pero ¿per això s'apura? No tenim un cabo Botas? ¿Qué més se necessita?...

¡Ay Senyor! El concepte que formaran del parlament espanyol las nacions extrangeras, si s'arriban a enterar del debat promogut ab motiu dels successos de Barcelona! Decididament, Espanya es la terra clàssica del gènere xich.

El ministre Urzúaiz no guanya per disgustos.

Empenys alguns pares de la patria en obtenir un crèdit de 800,000 pessetes ab l'excusa de l'extinció de la llagosta, presentan una proposició per que aquesta suma s'carregui sobre la contribució territorial. De aquesta manera la llagosta farà mal a tots els contribuents. S'hi oposa l'Urzúaiz, y en Moret, president de la Càmara, li juga una trastada, permetent que 'ls llagostaires tirin endavant en el seu propòsit.

Y ja tenim al Urzúaiz, alsantse irritat y fugint del saló de sessions. Acut á veure á n'en Sagasta per exposarli las seves queixas; pero l'home del túnec està malalt y no 'l pot rebre. ¡A veure si de la malaltia de 'n Sagasta, 'n sortirà la mort del ministre de Hisenda!

No serà gens difícil que tal succeixis, tant més quan el Banch d'Espanya no para de segarli l'herba sota 'ls peus. Ja hi ha qui dona per seguir que no arribarà á ser lleu el projecte relatiu á la circulació fiduciaria. Els autors de algunes esmenes oposades al projecte no sembla que tinguin altre propòsit que atenir-se á la tècnica de destorbar continguda en aquell aforsme que diu: «Embolica que fà fort.» Hi ha un síntoma fatal: últimament les accions del Banch d'Espanya han pujat alguns enters.

Ah! Y 'ls frances també pujan.
Y en Sagasta fa llit... y l'Urzúaiz sua.

PEP BULLANGA

AJÚDAM Y T' AJUDARÉ

ADA vegada que descarrega un temporal, no 'n vulguin més de oracions y prechs á Santa Bárbara beneyta.

Santa Bárbara no 'ns deixéu!...—exclaman, postrats de jollols, ab cara compungida, ab ven tremolosa.

Son moltes las vegades que Santa Bárbara surt ab alguna barriada de les sevases: els mausers fan l'efecte de aquells canons granífugos que s'emplejan avuy pera rompre les nuvoladas amenassadoras; les bayonetes serveixen de parallamps... La tempesta se desfà... Torna á lluir el sol...

Pero en els primers moments els devots de Santa Bárbara, impreisionats en lo més víu y temerosos de que la tempesta conjurada

pugui tornar á reproduir-se ab més bravesa, expressan el desitj de que 's veji, y s'estudia la manera de lograr que l'atmosfera permaneixi per sempre més serena y rasa.

—A qui aprofitan—diuen ells—els conflictes socials, si al cap-de-avall cedeixen en dany de tots?

Llavors s'entaulan debats que tenen per tema la millora econòmica y social de les classes obreres. Aixerop de bech. De teories no 'n vulguin més, y n'hi ha de molt bonicas. Fins surt aquella tan socorrida qu' en últim cas, al traballador qu'en aquest mon pateix, li queda sempre l'consol d'esperar la deuda recompensa en l'altra vida.

Y aquesta es per fi, la que alcansa més adeptes entre les classes qu'en aquest mon disfrutan de totes las comoditats y ventatges que proporcionan las riquesas.

—Sí—sí!—diuen—al cap-de-vall es lo millor... que esperin resignats, que á l'altra vida ho trobarán.

Per la séva part els que sufreixen, com si las penalitats avivessin las fantasias del desvari, s'fan uns comptes molt distints y comensan á prestar assentiment á teories que senten predicar y que acceptan com articles de fe, sense pararse á meditar si pugnan ó no ab las especials condicions de la naturalesa humana.

Y generalment las més exageradas, las més radicals, son las que conquistan més adeptes.

Res li costa á la imaginació pendre per més lluminosas las més tèrbolas, per més factibles las més utòpicas, per més sólidas las més químicas.

Y resulta que ab l'egoisme del uns y las fantasias irrealsables dels altres, se congríen á cada punt novas tempestats que resolen en el terreno de la forsa bruta... y prompte's veu novament en favor de qui's decanta Santa Bárbara beneyta, adovocada inconvincible dels forts contra dels débils.

¡Quantes ruinas, quantes desgracias!.. Y á voltas quinches reculades en las aspiracions legítimes y santas dels que pateixen y aspiran á millorar la seva sort!..

Hi ha que desenganyar-se. El problema social no 's pot resoldre á cops de puny. Es ab l'estudi, es ab una serie encadenada d'evolucions acomodades á una tècnica ben meditada y persistent, com podrà lograr una serie de ventatges positivas, tan més seguras y sólidas, com més gran y conscient haja sigut l'esforç empleat per conseguirlas.

En totes las nacions d'Europa, y principalment en las que marxan á la vanguardia del moviment sociològic així s'comprén y així se practica, y no s'atina perquè a Espanya no haja de ferse lo mateix.

No es mal tenir ideals, fins si 's vol utòpics, que serveixin d'aspiració; però si la fantasia vola, l'home està condemnat á caminar per la terra paulatinament, pas á pas, sortejant els obstacles que s'oposen á la seva marxa. També així s'avansa en direcció al ideal... y casi 's pot dir qu' es aquesta l'única manera de dirigir'si y de acostars'i.

Fransa, nació de rasse llatina com la nostra, pot donarnos sobre aquest punt més de un exemple.

Fa poc se reunia á Tours el partit socialista francès y acordava una declaració de principis, en la qual s'hi llegeixen las següents paraules:

«Afirmar l'adhesió irreductible del partit socialista á la forma republicana, com sent l'única compatible ab l'ideal comunista.»

Més avall continua:

«Reivindican pera tots la llibertat d'escriure, de pensar y de manifestar públicament las seves opinions; combatent per lo mateix totes las religions y 'ls seus representants, verdaders obstacles á l'emancipació intelectual y negació de la ciencia moderna.»

Així ab el lema de «República y Lliure-pensament», dos afirmacions que ofereixen una amplia base de realitat, constitueixen els socialistes francesos una forsa poc menys que incontrastable y en camí de obtenir una suma considerable de millors positivas.

Desde Cetze, ahont resideix, don Pere Pi y Sunyer escribia días enrera una carta á *La Publicidad*, posant de manifest lo molt que deu la República als socialistes, y 'l bon pago que aquests han trobat fins ara en la República. De les més favorables amenaçans reaccionaries l'han salvada 'ls socialistes, fermes y decidits republicans. En cambi tenen avuy més de xemanta representants á la Càmara, disposan en absolut de un gran número de ajuntaments y contan ab un representant de les seves idees en el ministeri.

Que Mr. Millerand no s'ha admès ho demostra la suma de disposicions adoptadas per l'actual govern en pró de les classes traballadoras.

L'Estat á Fransa s'ha imposat el deber de mostrar igual sollicitud pels interessos dels patrons que pels dels obrers. En totes las contractas del govern, regeixen les següents condicions: 1.ª un dia de descans á la setmana; 2.ª limitació en el

número d'extrangers empleats; 3.ª un salari normal igual al que 's pagui en la ciutat ó regió; 4.ª limitació de la jornada de traball á la duració normal, per cada categoria del mateix traball en la població ó regió. Els departaments y municipis quedan autoritzats per imposar las mateixas clàusulas en les seves contractes.

El govern republicà francés ha reprimit ab mà ferma 'ls abusos que 's venian cometent en els establiments dits de caritat, á càrrec de les ordres religiosas, ha fet cumplir ab tot rigor la ley respecte al traball dels noys y las donas; ha organitzat las comissions departamentals, de las quals forman part las associacions patronals y obreras; ha augmentat el número de traballs tinguts per perillosos ó nocius, impedint que prenguin part en ells las donas y 'ls noys; ha prescrit la reducció gradual de la jornada de traball en els tallers mixtos; ha creat, per fi, el Consell superior del Traball y 'ls consells regionals y locals. Fins ara 'l Consell se componia de 50 individus nombrats pel govern: ara son 66, entre 'ls quals hi ha 22 patrons y altres tants obrers.

Part de això s'han establest gran número de reformas com son las modificacions favorables al obrer en la ley de accidents del traball; el projecte de ley reglamentant amistosament els conflictes colectius entre obrers y patrons; las midas preses pera preventir la falta de feyna; el projecte de ley sobre 'l retiro dels obrers quan hajan arribat á certa edat y contin un número determinat de anys de traball; l'aplicació de les lleys respecte á las caixas de ahorros; l'extensió dels drets dels sindicats; la reorganización de las Bolsas de Traball y per últim la institució de una comissió que codifiqui las lleys obreras, pera la seva deguda aplicació.

Així es com correspon la República á la adhesió de las masas traballadores.

Perque la República, el govern de tots per tots, serà sempre l'únic camp ahont podrán germinar y donar fructs las ideas de millora social.

«Comparin els socialistas espanyols—diu en Pí y Sunyer—lo que 's obrers han obtingut sense República y vivint divorciats dels republicans, ab lo que han alcansat y alcansaran els seus correligionaris á França, seguint una política del tot contraria á la seva.»

P. K.

IGNORANCIA GENERAL

Es verdaderament desconsolador l'espactacle d'una ciutat populosa, ab la vida completa suspesa, ab el terror apoderat de tots els esperits, ab l'exèrcit al carrer dispositat á fusellar sense compassió als grups de desesperats que se surtin de la legalitat, ab el temor en tothom d'un demà incert y mes amenassador encara que 'l terrible avuy.

Pero restablerta la pau, serenats els ànims, normalisadas totes las manifestacions de la potent vida barcelonina, ha quedat en peu un espactacle cent vegades mes desconsolador encara que 'l de la setmana tremenda del paro general. Y aquest espactacle es el qu' ofereix *tothom*, tothom en absolut, al parlar de la qüestió social y del caràcter que prenen á Espanya las qüestions obreras.

El desconeixement absolut del assumptu ni podrà concebirse á no palparlo escollant lo que 's desbarra en tots els llochs ahont se parla de la qüestió des de la mes humil de las tabernas fins al Congrés dels diputats.

Les classes populars ne parlan, generalment, mes inspirades per idealismes impossibles ó per apassionadas reivindicacions, que per justas indicacions de la rahó serena, y las classes directoras s'ocupan del assumptu ó mogudas per mesquins egoïsmes ó per un afectat interès cap á unes classes que en el fons no 's inspiran mes que desprensi. Y tots plegats divagan solzament sobre lo superficial, abocant vulgaritats y frases y ideas fetas que no tenen casi res que veure ab el fons del assumptu, completament desconegut de tothom.

Y la qüestió subsisteix; ni poden arreglarla els mausers ni las xerramecas inútils; subsisteix y s'agrava cada dia malgrat els pedassos que preten posarhi. El capital y el traball qu'hau de viure units forsosament estan cada dia mes divorciats, y si bé son d'alabar, resultan pera solucionar el problema perfectament inútils, paliatius com, entre altres, la suscripció qu'en favor de las víctimas dels últims successos obrans las principals corporacions de Barcelona. Me fa el mateix efecte de que á un home que caiguí d'inacció al mitjà del carrer, s'apressurin á posarli àrnia al bony que s'ha fet al caure, pero no si li dongui la tassa de caldo que 'l podría reanimar.

Instrucció als obrers pera que vajin á millorar sa condició pel camí de la serenitat no renyida ab l'energia; instrucció á las classes elevadas que, malgrat sos diners no 'n tenen gota, pera que sàpiguan ferre càrrec de la rahó ab que 'l traballador reclama son dret á la vida, y estudi complert per part de las classes directoras de la qüestió social, pera estalviarlos l'espactacle botxornós qu'està oferint aquests días el Congrés, parlant dels successos de Barcelona de pitjor modo que ho farían las mes infelizes bugaderas de qualsevol safreig de poble.

JEPH DE JESPUIS

AL LLORO D' ANTEQUERA

Vínam aquí, carcamal
sense cap ni centené,
desenfrenat baladré
del gran safreig nacional;
vínam aquí, auzell xacrós,
que necessito esbroncarte
y de passada ensenyarte
quants parells van vintidos.

¿Es dir que t'has proposat
segui en ta eterna manía
de pendre 'l pèl cada dia
á tota l'humanitat?
¿Es dir que has jurat á Deu,
fent de ta frescura alarde,

que no hem de passá una tarda
sense sentí un discurs teu?
Pues has de saber que plou
molt temps h' sobre mullat,
que 'l país està empitat,
y, vaja, que ja n' hi ha prou.

El Congrés, llorençant, no es, com creus, un escenari fet perque puguis mostrarrhi tot el teu immens talent. El Congrés es una cosa que jamay podrás comprendre, y abont, si no t' has d'ofendre, hi estás fent bastanta cosa.

Tú t' ho has pres con un sport:
cada tarde vas allà
y, amunt, vinga desbarrà
y embolica que fa fort.
¿Se tracta del drets del vi,
ó dels pescadors gallegos
ó dels formatges manxegos?
Pues tú hi tens d' intervencion.
¿Es qüestió d' una embaixada,
ó de suprimir una Audiència
ó del arròs de València?
Hi has de pegar culerada.
¿El cambi té molt quebranto,
ó en Weyler ha estrenat roba
ó tal expedient no 's troba?
Apa, intercalació al canto.

Sigui tort ó sigui pla,
tant si hi diu com si no hi diu,
hi hagi ó no hi hagi motiu,
tú per forsa has d'enraonar.
Y un cop posat, sense tino,
vingan gestos y proeses,
y estirabots y agudezas,
com si allò fos un cassino:
vinga lluir la palica
volgunt fer sabé á la gent
cosas que apuradament
no interessan gens ni mica.

—Jo no autorizo aquest pas...
«Jo busco 'l bé del país...
«Jo, senyors, opino així...
«Jo, senyor, opino així...
«Jo entenc que 'l deber ens crida...
«Jo penso obrá ab lealtat...»

¡Com si tú haguessis pensat
ni entés may res en ta vida!

Per exemple, lo que has dit
aquestes tardes darreras
sobre las qüestions obreras...
¿D' hont redimontri ha sortit?
¿Qui 't feya anà á embolicá
ab això, criatura mema?
¿No veus que d' aquest problema
tu apena ne sabs la A?

Creume, no 't donguis més ratos,
que per lo serio no ets bo;
no t' olvidis may d' allò:
zapatero, á tus zapatos.

Segueix la veta romàntica
ó arreça't per peteneras:
defensu á las cigarretas
y apoya á la *Trasatlàntica*:
ves si pots fer pagà 'l pato
al florentí de la daga;
fés una estona 'l plaga
entretenint ab en Dato;
reventa, si vols, la lira
al *Villita*, al *Algabé*
y al *Galito*; pero, mira:
quan se tracta de qüestions
formals, graves, delicadas,
que sòls poden ser tocadas
per qui las conegui á fons;
quan res t' obliga á enraonar
ni en realitat sabs què dí,
lloro andalús, creume á mí,
lo més prudent es callar.

Ja que 's veu que no t' acut
res de nou, pel teu decoro,
dintr del paper de lloro,
procura sé un lloro mut.

C. GUMÀ

Un centenari y un jubileu

RANSA acaba de celebrar de una manera esplèndida el primer centenari del naixement de Víctor Hugo.

El poeta més gran del segle XIX, cantor admirable de la llibertat, del progrés, de la civilització moderna; el que tingué raigs de llum divina per enaltir y elevar al esperit humà fins á les regions supremas del ideal, y lloms calcigadors contra la tiranía y el despotisme, es més que una glòria francesa; es una glòria universal.

moració del centenari del poeta. A la primera noticia de que tal anava á intentar-se, en Nocedal sortí del cau, enverinat com un escorpi, y'dihent qu' ell s' oposava á que's tirés la cosa endavant.

—Feuho—vingué á dir—yo declararé en sessió pública, que lo que corresponés es malehir la memòria de Víctor Hugo y cremar tots els seus llibres.

Per evitar que un diputat de la nació posés en ridícul á Espanya davant del mon civilisat, se desistí de realitzar la manifestació projectada. Consideraren preferible que no hi hagués concert, á que aquest se idiota.

No se pas si obraren prou bé portant fins á tal extremitat la seva prudència. En Nocedal no es Espanya—així ho sab tothom—pero ara sembla que ho sigui, á conseqüència de haverse cedit á las seves estúpidas amenassas.

Tant més quan mentres se deixa en blanch, un deber tan honrós com el de venerar la memòria del immortal poeta, s'está celebrant en totes las iglesias la festa del jubileu del Papa, ab motiu del vigèssim quint aniversari de la seva elevació al pontificat.

L'Espanya liberal no ha tingut forsa ni alé per alsarse en honor de la gloria més colossal del sige que acaba de transcórrer.

En canvi l'Espanya ultramontana s'esforsa fent gala del seu entusiasme en favor del representant de una institució que simbolisa l'esclavitud, el retrocés, l'opressió, l'embrutiment de la conciència encadenada.

Com si vinticinch anys de intrigas de baixa mà y d'exploitació del fanatisme religiós valgessin més que cinquanta anys de creació esplèndida y asombrosa, Espanya ha anat á Romay no ha anat á París.

Per mala voluntat dels que la governan, y per apatia del poble lliberal, Espanya apareix als ulls del mon fugint del astre fulgurant, y acurrucantse estúpidament al costat del apaga-llums.

P. D. O.

ET societats de Barcelona, l'Económica de Amichs del País, l'Institut català de Sant Isidro, l'Ateneo barcelonés, el Foment del treball nacional, la Càmera de Comers, la Lliga de defensa industrial y comercial y l'Círcul de la Unió mercantil han suscrit una alocució encaminada á recullir fondos pera socorre á las famílies dels morts y als ferits á conseqüència dels últims successos. Si sobran fondos, els firmants de l'allocució s'proposan crear una caixa de socorro en favor dels traballadors inválids.

Tot això està molt bé.

Lo que no ho està tant, es que haventse donat á llum l'allocució citada l'últim primer de mars, el dia sis no s'havia publicat encare ni una sola llista de suscripció.

¿Es que per ventura consideran els firmants que las desgracials que s'proposan remediar no tenen cap urgència?

Sobre aquest particular me deya l'altre dia un obrer:

—No li sembla que si fos qüestió de recullir diners per enviarlos al Papa, tots aquests senyors s'hi donarien més brasa?

Aixó no hi ha que dirho—no vaig poder menos de respondreli.—Una cosa es lo que surt espontàneament del cor, y un'altra molt distinta lo que's treu del calaixet dels compromisos.

Contra les reclamacions de tots els països civils, el govern anglès se nega á consentir que l'associació benèfica de la Creu roja vagi á prestar els seus serveys en el Sud d'Africa.

No es qu' en aquella guerra terrible no siguin necessaris de tota necessitat; la causa de la negativa es un'altra. Son tantas las barbaritats que allí cometens els inglesos, que no volen testimonis que las presencin y en cas necessari las justifiquin.

La Creu roja, si arribés á véurelas, s'acabarà d'enroirir.

Perque, desenganyinse, davant de tot aquest conjunt de atrocitat, l'única cosa capás de no enroirir-se mai, es la fàs cadavérica del sanguinari Chamberlain.

Secretament, sense que ningú se'n enteri, està concertantse un tractat de pau y bona amistat entre Espanya y ls Estats Units.

El duch de Almodóvar es qui corra ab aquest ne-goci.

¿Creurían que sols ab pensarhi, se'm posan els cabells de punta?

Un tractat per l'istil, concertat sense que ningú se'n adongués, va ser la causa determinante de la intervenció yankee en la qüestió de Cuba. Gracias á dit tractat, els yankees podian impunemente proveir d'elements de guerra als insurrectes. De primer van enviarhi las armas, després hi van anar ells en persona... y al últim Espanya va tenirne que sortir ab la mans al cap.

Qui sab si algún dia lo que va succeir a Cuba, tindrà la segona part á la Península.

Dels pecats dels ministres las nacions ne van gerundades.

No deixa de ser significatiu que *La Epoca*, el periódich conservador per excelencia, comentí ab els termes següents els successos de Barcelona:

«Una de las il·lusions que ofereix la *huelga* de Barcelona, es que las midas encaminadas á millorar la situació del obrer, no son tan estérils com alguns se figurau. No desapareixerá á elles el socialisme, no renunciarán las masses obreras á las seves reivindicacions; pero l'problemà farà menos dur y violent, se facilitaran solucions transitorias de concordia que permetran anar vivint, anar caminant envers un porvenir més seré, qu' es lo únic que's

pot fer en una qüestió en la que no 's veulen remeys definitius y radicals, sino alivis, *modus vivendi*.

»Al parlar de midas que millorin la situació econòmica y social del traballador, no 'ns referim sols á las que poden establir-se per ministeri de la lley y acció del Estat, sino també á las que poden implantar els patrons, de comú acord ab els seus operaris y en benefici de aquests que molts vegades serà en benefici comú. Molt més amplia es la esfera de aquestas midas que la de aquellas que poden ser objecte de midas legislativas.

»Així com las màquines transformen un dia las condicions de la industria, la sindicació obrera y l' desenvolupament del socialisme son fenòmenos que las van transformant també.

»No es ja possible l'*jus abutendi* (dret de abusar) per parts dels amos en sus relacions ab els operaris; y gracias que no se 'ls disputa el *jus utendi* (dret de usar) com succeeix més de una vegada.

»La transigència y la disminució de las utilitats en benefici del obrer, pot ser en certas ocasions un bon càlcul econòmic, fins prescindint de las rahons morals y religiosas que aconsellen la caritat y la benevolència ab els menesterosos.

* * *

Així canta *La Epoca*. Ara lo més difícil es que 'ls conservadors s'avinvin á ballar al só de aquesta música.

Sobre si alguns fabricants amagan puas de filar per no tenir que pagar tanta contribució, el diputat Russinyol y un ministre's van picar las crestas.

En Russinyol atribuïa la culpa á certs empleats del govern que s'entenen ab els defraudadors. Y l' ministre replicava:—Més culpables son els industrials que defraudan, que no 'ls empleats que ho consenten.

Y sobre si 'ls empleats han de robar porque tenen poch sou per viure, va armarse una discussió que n'hi havia per preguntar:

—Ahònt som aquí? A n' al Congrés ó som á Serra Morena?

* * *

Se'm figura que l'Sr. Russinyol no va tenir prou habilitat ó prou franquesa per abordar la qüestió cara á cara.

Aquí á Espanya son tan desmesuradas las exigencias de la Hisenda y tals las trabas que s'posan al exercici de l'activitat productiva, que si tothom hagués de pagar ab tot rigor la que, segons las disposicions vigents li correspongués, no hi hauria indústria possible. Y en aquesta situació venen naturalment els arreglos.

Basta amenassar á un contribuent ab que se li exigitin tots els requisits expedientantlo, pera ferli afliuir la mosca bitillo bitillo.

Ara vajin á saber abont va á parar aquella part de contribució que s'fa efectiva sense recibo. De seguir que no deu ser el sol empleat subaltern qui'n menja.

De manera que si 'ls industrials defraudan y 'ls empleats cooperan á las defraudacions, es porque las lleys tributaries son excessivas y de impossible cumpliment.

Básinse en un criteri equitatiu, just y moderat, y desapareixerà l'ilatrocini organiat, qu' es una de las causes que posan á Espanya en totes las esferas á més baix nivell que Marruecos.

Ab motiu dels successos de Barcelona, l'general Weyler ja s'ho té pensat. En lloch dels 80,000 homes que son els qu'en temps de pau constitueixen el contingent actiu del exèrcit, l'any que ve n'exigirà 100,000.

Vint mil més fills de traballadors que s'veurán obligats á cambiar pel fusell, las eynas del traball.

Vint mil més operaris que vulgas no vulgas, han rán de declararse en *huelga* del seu ofici.

Quan veritat es alló que diuhen de que sempre l'últim mico es el que s'ofega!

RIBARROJA, 27 de febrer

«Sab ab quinfa una 'ns ha sortit ara l' nostre pare d'ànimes de cantí? Qui després de les deu de la nit, sortir al carrer las mullers de brassat ab els seus marits, es peçat mortal. ¿A què obéixerà aquesta innovació? ¿Serà porque ningú pugui veure á un ensotanat que per allà á mitjà nit anava de brassat ab dugas? A no ser que digui que havent fet vot de castedat y no sent cap de aquelles fulanas dona seva, ell no peça, y 'ls casats sí. Es molt complicada la moral de aquesta mossens!

VINAIXA, 4 de mars

Dífas enrrera, no se si perque 'ls cantadors se li havien declarat en huelga, l'corp vár fer una refilada que s'hi podia sucar pa, arremeten contra 'ls que no li compran la butlla, sense la qual digué no pot menjarse carn. Lo difícil es menjarla embolicada ab aquell paper... á lo menos jo no me'l podría empassar. Y així deuen pensar en sa inmensa majoria 'ls vehins de aquesta població.

PRULLANS, 20 de febrer

En vista de que las butillas van de capa cayguda, l'home negre vár anunciaros que dintre de poc temps el Sant Pare las suprimira, perque á horas d'ara del seu import ja no 'n tenfa ni pel culto de las iglesias pobres. Pero afegí—ja que sou tan tots en no voler pendre butlla, tingueu entès que antes de dos anys seréu obligats pel govern á mantenir el culto per medi de un impost. No voleu fer limosnas voluntarias; donchs ja 'us costarán mes caras y per forsa.—Aquest inquisidor se deu pensar convencer al govern, del mateix modo que ho va fer ab la seva majordoma dos anys enrera, quan, per no molestar al metge li curava un tumor que la desgraciada tenia á la cuixa.

LA BISBAL, 4 de mars

Ja se 'ns ha presentat la nova plaga de llagosta francesa, instalantse en un'altura que sembla dominar una vila d'iblisc: ja des de allí s'despenjan á pidolar á dreta y esquerra, omplint las alforjas, y mantenint l'esperança en algunes devotas de que quan ella estarán ben tips, dels rosegóns ne farán sopar pels pobres, com en aquells bons temps en qu' Espanya sostentia la friolera de 3,087 convents dotats ab rendas qu' escedien de 1,042 milions, y en qu' 'ls frares se ficavan com la pudo per totas las casas, no sent fácil expulsarlos ni ab fumigacions de va-

ra de freixa.—De moment han trobat aquí l'apoyo decidit de una senyora rica que 's ha provehit de classades, llenços y llits y hasta de algun malalt, y aixó que diuen que no poden usarlo sino estant malalts. Pero ben bé que 's hi deurà venir per usarlo en determinades circumstancies per certs exercicis corporals molt agradables.—La tal senyora que tant caritativa 's mostra ab qui res necessita, done mostras de una gran duresa ab els verdaderament necessitats. Així s'hi obre á qui li havia llogat una habitatció, va desahuciarlo, faltant als seus compromisos, al saber que professava idees socialistas. Així també, quan se celebra alguna inscripció civil, emple tots els medis perque las senyilleres esposas, de amagat dels seus marits, fassin batejar á las criatures. Així, per ff, no descansa, procurant que moltes noyes entrin als convents contra la voluntat dels seus pares. —Hi havia en aquesta vila una desgraciada á la qual li faltaven los dos canys; contra la seva voluntat la portaren á la casa dita de misericòrdia, de la qual ella s' fugí per considerarla mes aviat casa de mort. Doncs la tal senyora no hi parà fins á tornarla á portar, apoderant d'ella y fentli transportar ab una tartana, diuent que no està bé que aquella infelis vaja pels carrers implorant limosna. En cambi veu ab gust que 'ls frarots qu' esclatan de grassos y tenen bons quatre quartos per traballar, hi vajin, com si la seva presència no siguis una injuria á una població digna com la nostra, que viu del seu traball honrat y que no vol de cap manera mantenir gaudis disfressats de frare.

MONTORNÉS, 3 de mars

L'administració municipal de aquest poble es de los més llàstims que puga darse. Segons datos proporcionats per l'Administració de Hisenda, l'Ajuntament deu á dit Centre oficial la friolera de disset mil y pico de pessetas en concepte de atrassos, de las quals 7,386 corresponden al actual Ajuntament, retrògradi per excepcion, que tenim la ditta de que 's des administrò de 1897 hasta la fetsa. Es tot quan podem agrair 's a la aprofitada família Maymó (a) Xich, ja que l'hermano gran es arcalde, el segon es jutje, el tercer es agutí, el primer teniente d'arcalde es oncle de aquests tres, el regidor depositari es cunyat dels mateixos, y els demés regidors son masovers ó arrendataris de unas fincas que 's primers administran. Si ab cinch anys s'ha agravat l'Ajuntament (sols per pagos á Hisenda) de 7,386 pessetas en una població com aquesta de mil y pico de habitants, *Sierra Morena* ens ha de tenir enveja.

ESI á mitja dotzena d'axielabrats que s'empenyen en fer corre la veu de que 'ls sentiments monàrquics dels espanyols van debilitantse de dia en dia, la malaltia del senyor Sagasta està demonstrant palpablement lo contrario.

De tots els quatre extrems de la península arriban continuament á Madrid *partes* teleigráfiques, interessantse per la salut del ilustre malalt, y demandant de passada una rebaixa en la contribució.

«¿Com està don Práxedes?»—pregunta en despaig urgent y ab resposta pagada la Junta liberal de Cambados (Pontevedra). «Pren ja alguna cosa? ¿Descansa ab tranquilitat? Població, patriòticament afligida, espera ab impaciència inmediata contestació.

De Carinyena (Zaragoza) telegrafian lo següent: «Tretna aragonesos, reunits en assamblea explotanea, acordan manifestar al senyor president del Consell de ministres la satisfacció ab que veurian que aixó que té no fos res.—En nom dels dotze, que no saben escriure, y en el seu propi, *Pau Calbacilla*.»

No son menys expresius el *partes* que 's reben d' Andalusia ni 's que brotan de l'horta valenciana.

«Que ze alivie pronto,» diuen el patriotas de la terra de María Santíssima.

«Sobre tot, que 'l tio eixe no mos plante,» afegeixen els paisans de 'n Peris Mencheta.

Y de Cuenca, de Guadalajara, de Cáceres, de la llunyania Vall d'Arán arriban dia y nit comunicacions y més comunicacions teleigráfiques, expressant els mateixos sentiments y pintant ab idèntichs colors l'ansietat que per tot arreu reyna.

D'actes particulars d'adhesió y simpatia a don Práxedes, se'n contan á milers.

Un entusiasta, que fa temps que solicita un empleo, va presentarse aquest dia á casa del pacient.

—Deu los guard. Jo soch en Martínez y vinch decidit á tot.

—¿Com vol dir?

—Que si pera salvar al senyor Sagasta 's creu oportú acudir á la transisió de la sanch, ofereixo desde ara una bona part de la meva y tota la de la meva sogra.

—Gracias: don Práxedes no necessita sanch.

—¿Donchs qué? ¿Fetje?

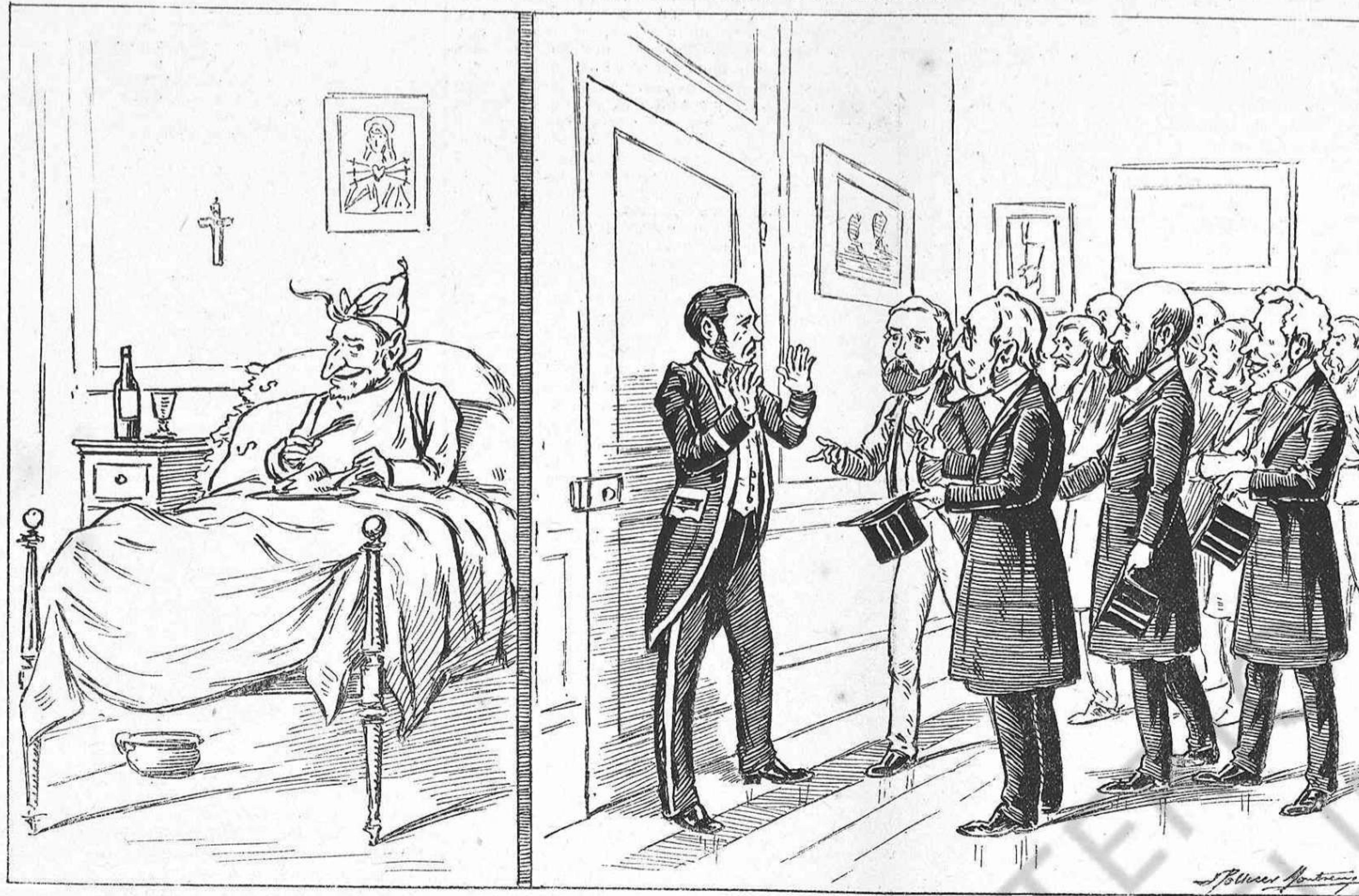
—Per ara res.

—Me'n alegra. De totes maneras, díguinli que jo hi vingut y recordinli alló de la plassa que 'm va prometre.

Un altre va corre á una iglesia, á tirarse al peu de Sant Antoni.

—Salva la preciosa existència del ilustre jefe del partit lliberal, y 't prometo dos círs!

La malaltia de don Práxedes

—No se 'l pot veure?
—No, senyors; l' infelís està abatudíssim; no dorm, no beu, no menja, y 'ls metjes li han ordenat el descans absolut... (mentres al Congrés hi hagi discussións de compromís.)

Sant Antoni, com se pot suposar, no li va respondre; però si hagués estat d'humor per enraharonar, de fixo que li hauria dit:

—Arribas tart, noy. ¿Dos círcis perque 'l salvi? Ja hi ha qui me'n ha ofert tres perque l'envihi à can Pistrats.

Entre tant, la malaltia va seguint el seu curs; un curs, per cert, tan irregular, que la Bolsa, impresionable per naturalesa, ja no sab qué fer.

Cada nova notícia que's reb de la presidencial dolencia influixen la cotisiació.

—Don Práxedes sembla que va més bé.

Els quatres pujan dos céntims.

—Don Práxedes torna à agravarse.

Vuit céntims de perduda.

—Don Práxedes ha estornudat.

Confusió general. ¿Cóm s'ha de pendre aquesta noticia? Un estornut del home del tupé! vol dir alsa ó vol dir baixa?

El conflicte queda resolt, acordantse que l'interior pujarà cinc céntims à la tarda, y al vespre 'ls tornarà à baixar.

Pero 'ls que verdaderament estan consternats, que no 'ls arriba, com sol dirse, la camisa al cos, son els comitès del partit. ¡Quina manera de desesperar-se y d'estudiar baix tots els seus aspectes la terrible qüestió de la malaltia del president!

Els infelisos se troben com aquell pagés à qui se li havia mort el matxo.

—Ah!—exclamava l'obre home.—No es solzament el disgust per la mort, sino la perduda que això representa!

—No es solzament el disgust per la malaltia de don Práxedes—diuen els fusionistes,—sino el perill que això representa pel nostre ranxo!

La majoria dels comitès s'han reunit en sessió extraordinaria, consagrada exclusivament al asumpte que avuy «embarga 'ls ánims de tots els bons espanyols.»

Al Transvaal

Un ardit de guerra.—Cóm ho fan els boers pera forçar las líneas dels blockhaus que rodejan els campaments inglesos.

(De *Le Monde Illustré*, de París)

motius mes que suficients pera creure que 'l tal testament es fals.

—Que s' hi ha de fer!

No tot ha de ser, entre la gent religiosa, dedicarse al antich testament, y al nou testament: bé ha de haverhi qui apliqui tota la seva sabiduría al ram dels testaments falsos!...

Llegeixo:

«Diuhen de Belgrado, qu' han esclatat novas desavinences entre l'rey Alejandro y la reyna Draga. Sembla que aquesta vegada l'rey ha donat una gran pallissa à la seva consort.»

Si es que ho ha fet ab el ceptre no hi haurà ningú que l'ataqui. De alguna cosa han de servir els atributs de la monarquia!

Un eco del Congrés espanyol.

Pregunta 'l Sr. Marenco si es cert que 'ls barcos del marqués dels barcos subvencionats pel govern, transportan à las illes Filipinas mercaderías de procedencia anglesa à menor preu que las espanyoles.

—Vaya unas preguntas mes impertinentes!—dirà'l ilustre marqués dels barcos subvencionats.—Dirán, per ventura que no soch prou catòlich perque favoreixen de tal manera 'ls interessos dels protestants anglesos? Donchs s'equivocan de mitj à mitj: ho faig sols perque encenegats en las materialitats del dinar, s'acabén de condemnar. En cambi ¿qu' no veu que procuro que l'Espanya se'n vaja al cel en eos y ànima?

Mr. Waldeck Rousseau, president del govern francés à conseqüència de una topada que 'l cotxe que 'l conduïa va tenir ab un tramvia elèctrich, sofri algunes ferides y contusions que l'han obligat à guardar llit.

Ben al revés del nostre Sagasta, que també 'n guarda sempre que topa, pero no ab un tramvia, sino ab la mes mínima dificultat.

Fins ab això resultan mes serios els governants francesos que 'ls nostres.

Entre 'ls projectes que 'l general Weyler se proposa presentar à los Corts, n'hi figura un rebaixant la talla.

Ja comprendrà que 's refereix à la talla dels soldats...

Perque per lo tocant à la dels ministres, no hi ha necessitat de tocarla, per la senzilla rahió de que ja casi no pot ser mes baixa.

A LO INSERTAT EN L' ÚLTIM NÚMERO

1. XARADA.—*To-re-ro.*

2. SINONIMIA.—*Clara.*

3. TRENCÀ-CLOSCAS.—*Lo ninot de molles.*

4. ROMBO.—*N*

N A S

N O T A S

N A T A L I A

S A L A S

S I S

A

5. GEROGLÍFICH.—*Quatre soldats forman un quadro.*

Han endevinat totas ó part de las solucions del número passat els caballers: Músculus, Sareraç Anomar, Celestino Serres y J. P. Ollé.

Caballers: Tupipe, Músculus, P. Virgili, Saragoné, Dos amics de LA CAMPANA, J. P. Ollé, Celestino Serres, Joseph Obradors, Noy de Garreta, A. Bergadá, J. Farrés Gairalt, F. J. Arragás y Joan Prim: Serà per un'altra vegada.

Caballer: J. Bosch y Romaguera, Antoni Feliu, Trastienda y A. Ribas Ll.: Pochs y bons.

Caballer: Ego Sum: Un aixerit collaborador ens envia 'l consonantà *maiser*, —Tanhaiser. Ara donchs li faré la oda épica... y el mànech.—P. del C. L: La poesia que 'ns envía es excessivament exòtica y poch cuydada. Sobre lo que 'ns diu dels originals acceptats, seria un treball impossible, tal es el número y la barreja. *Paciencia, hermano Melitón*.—R. M. (Tarragona): L' han informat malament. Lo que vs bé ho insertém tant si s' ha rebut ab un sello de 15 céntims com ab... velocípedo.—S. Ram de Farigola: Lo que més ens ha agratit es el títol: *Bosc andins*. Això es pintoresch, plé de verdor y d'ufana; en una paraula, crida 'l bestià.—Narcís del Toro: Gracias per l' original y pel prospecte anunciador de la seva industria. Ja sabíam que vosté lo mateix escriu una poesia que inventa un cinturón elèctrich.—Andrésito: Allò del tò infinit y el vers que diu: *vag mirant dolsament la pluja*... ha acabat per fernes... el consonant. —G. Perocafós Ras: Dispensis pero s' han acabat las amabilitats y el bróquil y tot; això no v'ni esmenat.—Siquet del Full: ¿Es que vosté no ha observat que 'l gènero de vehinat ja fa temps qu' està agotat?—P. Casas (del Prat): S' hi nota bona intenció, però res més. —F. S.: Si es veritat qu' es la primera poesia qu' ha escrit se 'l feliçita; més malament van començar altres qu' avuy se detallen al pinàcul.—J. Ros: Els cantars bilingües tenen el fondo massa filosòfich.—P. de la P.: Vosté diu *Per Deu, vulgui darm'e amor; no'm vulgui tenir malisia*.—Y nosaltres dihem, —¡Qu' es manso tot això!—Joseph Anglés de Yebra: No senyor, no ho tenim à bé.—Antoni de Massanas: Vosté al fer un sonet no més s' encaparra pels consonants... ¿Y el metro? ¿Y l' accentuació?—J. Moret de Gracia: Probablement anirà, però *en partibus*.—L. Mariné: Si jo fos la seva *aymira*—y'm fes un vers com aquest—tot seguirà tenir ronyiria.—Joseph Rodergas y Calmell: No dirém precisament que això sigui afamat, però qu' està inspirat en els fulls de calendari.

Antoni López, editor, Rambla del Mitj, 20

Impremta de LA CAMPANA Y LA ESQUELLA, Olm, 8
Tinta Ch. Lorilleux y C.